

IRAN-IRAQ: Military Strengths and Weaknesses

by [] CIA

Iraq has substantially more equipment than Iran in nearly every conventional category, but Baghdad's static defensive strategy has permitted Iran to seize the military initiative and use its infantry and artillery to best advantage. Iran has been aided by the

① سند سیا به تاریخ دوم مرداد ۱۳۶۱. سند به تحلیل توان نظامی و تجهیزاتی دو طرف می‌پرداخت.

× نیروی زرهی و توپخانه

در ادامه‌ی سند به موضوع نیروهای زرهی و توپخانه پرداخته‌اند. در سال‌های جنگ، ایران در نبرد زمینی بیشتر بر نیروی پیاده تکیه داشت تا تجهیزات زرهی. در این گزارش نیز آمده است: «در نبردهای زرهی معدودی که رخ داده‌اند، عراق ایران را شکست داده است.» سپس حدود دو خط پاک شده و در ادامه می‌خوانیم: «در درگیری‌های اطراف بصره، نیروهای بغداد از نظر کل تعداد نفربر زرهی و تانک برتری تقریباً سه به یک و از نظر تعداد خودروهای زرهی برتری دو به یک دارند. کیفیت سازوبرگ زرهی دو طرف کاملاً برابر است، گرچه احتمالاً عراقی‌ها می‌توانند وسایل نقلیه‌ی بیشتری را در جریان نبرد نگه دارند.» بعد به برتری آتش توپخانه‌ای ایران اشاره کرده‌اند: «با وجود تعداد بیشتر ادوات توپخانه‌ای عراق، ایران در حوزه‌ی کیفیت و، اغلب، کمیت پشتیبانی توپخانه‌ای، برتری آشکاری داشته است. ایرانی‌ها پیوسته آتش توپخانه‌شان را بر نقاط کلیدی جبهه متمرکز کرده‌اند در حالی که آتش عراقی‌ها پراکنده بوده است. از این گذشته، بیشتر ادوات توپخانه‌ای ایران خودران هستند و می‌توانند به سرعت حرکت کنند اما بیشتر ادوات توپخانه‌ای عراق از نوع یک‌کش‌اند و معمولاً در نقطه‌ی ثابتی مستقر می‌شوند.»

تشکیل شده- و همچنین بهره‌گیری اثربخش از این نیروها در عملیات مشترک نظامی است. نیروهای سپاه و بسیج دست کم به اندازه‌ی نیروهای ارتش منظم پرشمارند و اساساً از میان حامیان پروپاقرص رژیم جذب شده‌اند. آن‌ها عموماً تجهیزات پیاده‌نظام سبک را دارند، گرچه در سپاه پاسداران چند یگان زرهی هم تشکیل شده‌اند.» و بعد نوشته بودند که پاسدارها و بسیجی‌ها پیشانی حمله‌های ایران هستند و یگان‌های منظم ارتش؛ «از دستاوردهای مقدماتی آن‌ها استفاده می‌کنند.» و به فرهنگ شهادت در میان نیروهای سپاه و بسیج اشاره کردند و این که این فرهنگ شیعی باعث شده که در موج حمله‌های انسانی تلفات را به جان بخرند.

× نیروی زمینی عراق

در تحلیل ویژه‌ی سازمان سیا، در مورد نیروی زمینی عراق به بی‌کفایتی فرماندهان یعنی اشاره شده: «بی‌کفایتی فرماندهان ارشد عراقی از ضعف‌های مهم عراق بوده است. ژنرال‌های عراقی، که بسیاری از آن‌ها مقام و منصب‌شان را به سبب وفاداری سیاسی و نه کفایت نظامی به دست آورده‌اند، در نبردهای گذشته از ارزیابی صحیح شرایط منطقه‌ای یا پیش‌بینی مسیرهای اصلی حمله‌های ایران ناتوان بوده‌اند. فرماندهان ارشد نیز در هدایت کلی مدافعان عراقی ضعیف عمل کرده‌اند، مخصوصاً در به کارگیری نیروهای ذخیره.»

× وضعیت جدید

شکست در عملیات رمضان ایرانی‌ها را به شدت غافلگیر کرد و نشان داد که جنگ در خاک دشمن بسیار سخت‌تر از سرزمین‌های اشغال شده است. دوم مرداد که تقریباً مشخص شده بود عملیات بزرگ ایران با شکست همراه شده است، در اسناد سی‌آی‌ای به سندی برمی‌خوریم که نقاط ضعف و قوت جبهه‌ی ایران و عراق را بررسی کرده است؛ «تقریباً در همه‌ی حوزه‌های متعارف، عراق سازوبرگ بسیار بیشتری در مقایسه با ایران دارد اما راهبرد دفاعی ایستای بغداد باعث شده ایران ابتکار عمل نظامی را به دست بگیرد و به بهترین شکل از پیاده‌نظام و توپخانه‌اش استفاده کند. بی‌کفایتی افسران ارشد عراقی و روحیه‌ی ضعیف بسیاری از یگان‌های ذخیره و شبه‌نظامی عراقی هم به ایران کمک کرده است. با این حال، به نظر می‌رسد نیروهای بغداد در نبرد اطراف بصره، در مقایسه با عملکرد چند ماه پیش‌شان در دزفول و خرم‌شهر و شکست تحقیرآمیزشان در آن‌جا، از نقاط قوت‌شان به شکلی اثربخش‌تر بهره می‌گیرند.» در ادامه توضیحاتی درباره‌ی وضعیت منطقه‌ی نبرد داده‌اند؛ «درگیری در دشتی هموار و باز جریان دارد که برای به کارگیری یگان‌های زرهی بهترین شرایط را دارد و برای استفاده از انبوه پیاده‌نظام نامناسب است. بغداد بیش از ۱۲۰۰ خودروی زرهی در جبهه‌ی بصره مستقر کرده است. عراقی‌ها استحکامات چشمگیری در منطقه ساخته‌اند و به جای نیروهای شبه‌نظامی و ذخیره‌ای که در نبردهای پیشین‌شان به کار می‌گرفتند، یگان‌های پیاده‌نظام ارتش را به منطقه آورده‌اند. همچنین عراق بیش از ۴۰۰ جنگ‌افزار توپخانه‌ای سنگین را در منطقه‌ی بصره متمرکز کرده تا برتری آتش توپخانه‌ی ایران در نبردهای پیشین را خنثی کند.»

× نیروی زمینی ایران

در نبرد ایران و عراق نبرد زمینی جایگاه اصلی را داشت. در سند دوم مرداد که تحلیل ویژه‌ی سازمان سیا است، درباره‌ی نیروی زمینی طرفین در جنگ می‌خوانیم: «بزرگ‌ترین نقطه‌ی قوت ایران تعصب و حمیت پیاده‌نظام- که عمدتاً از نیروهای سپاه پاسداران و بسیج

× تحلیل ویژه

بخشی از اسناد سازمان سی‌آی‌ای اسنادی منحصرأدرباره‌ی جنگ ایران و عراق است که با کمک چندین سازمان و بعضاً وزارتخانه یا موسسات دولتی نوشته می‌شد که دیدی کامل‌تر به شرایط جنگ داشت. برخی از این گزارش‌ها «تحلیل ویژه» نام داشتند؛ به طور مثال گزارشی که در دوم مرداد ۱۳۶۱ منتشر شد، به این مسئله پرداخته بود که ضعف‌ها و قوت‌های ارتش دو طرف کدامند؟ یا در سندی دیگر، به تاریخ ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۱، نتایج احتمالی جنگ ایران و عراق و تأثیر هر کدام از این نتایج بر معادلات سیاسی منطقه و جهان، بررسی شده است.

② سند سیا به تاریخ ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۱

1. THE AFTERMATH OF IRANIAN VICTORY

Iran has begun to signal its intention to be recognized as the major regional power in the Gulf. Tehran now seems inclined to hold Iranian forces at the Iraqi border while it waits for Saddam Hussein's downfall and attempts to persuade the Gulf states to cut their ties to Baghdad. Saddam Hussein, facing growing internal difficulties, continues to stall for time. If Iranian peace terms are not met, pressures will build in Tehran.